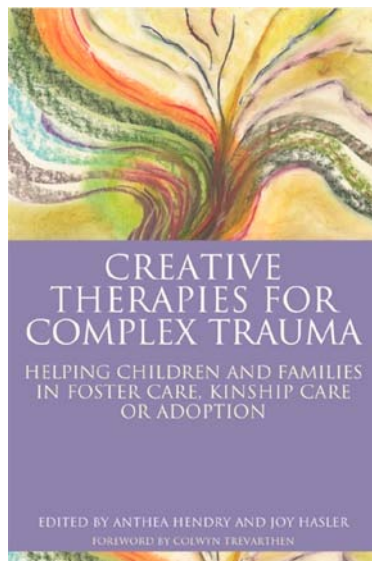

Creative Therapies for Complex Trauma

– Helping Children and Families in Foster Care, Kinship Care or Adoption

Anthea Hendry and Joy Hasler (Ed.)
2017. Creative Therapies for Complex Trauma – Helping Children and Families in Foster Care, Kinship Care or Adoption. Jessica Kingsley Publishers.
Pris 167 kr.

*Anmeldt af Helle Kirstine Stubbjær Mumm, cand. mag. musikterapeut og Marte Meo terapeut.
Kontakt: mummhelle@gmail.com*

For at starte med forforståelsen: Denne anmelder har arbejdet en årrække med hjælp søgende familier; både gammeldanske og nydanske flygtningefamilier, både med enklere og yderst komplicerede udfordringer. I det sidste tilfælde er samarbejde med 'den udvidede familie' (i denne bog s. 68-69) fundamentalt for at skabe sammenhæng, finde ressourcer, fælles forståelse og retning. Nogle danske kommuner bruger netværks-møder metodisk med de formål (fx Johansen, Mouritzen og Montgomery 2010) – ligesom forskellige indsatser koordineres, balanceres og vurderes tværfagligt for at skabe det optimale udviklingsmiljø omkring barn og familie. Nærværende bog er set i det lys; en, omend i udgangspunktet sørgelig, så dog glædelig samling viden, praksis og erfaring. Hele vejen igennem mærkes "The team

around the child" som bærende, holdende og prioriteret, samt ledelsens betydning for teamet (kap. 12).

Bogen omhandler, som titlen nævner, de komplekse udviklingstraumer der opstår, når børn er blevet tidligt skadet i deres udvikling pga. omsorgssvigt og overgreb og derfor fjernet fra de biologiske forældre og anbragt i plejefamilier, institution, hos andre familie-medlemmer ('kinship care') eller adopteret. Bogen har 'the arts in psychotherapy' i fokus – men hele vejen igennem i samspil med anden behandling og andre tiltag, altså i bred forstand systemisk. For denne anmelder, som musikterapeut med systemisk erfaring fra både social- og sundhedsfaglig kontekst, er bogen opmuntrende læsning både i forhold til den nævnte omhu i det bredt systemiske

perspektiv og i forhold til dens vægt på neuro-
affektiv udviklingspsykologi. Betydningen af,
at de skadede børn hjælpes gennem sansemo-
torik, intersubjektiv afstemning og symboli-
sering, gennemløber bogen som en rød tråd,
og bevægende eksempler gives på hvordan
verbalisering og kognitiv bearbejdning bliver
mulig, når den implicite erindring sættes i
bevægelse, kommer til udtryk, rummes og
forstås.

De komplekst traumatiserede børn fungerer
overvejende via vores ældste hjernes selv-
beskyttelsesrespons (ved overvældelse,
aktivering, genoplevelse, frygt og rædsel):
kamp, flugt eller immobilitet/fastfrysning/
dissociation. En stor del af bogen omhandler
derfor støtten til de nye omsorgspersoner,
som kan aktiveres tilsvarende, lammes, opleve
opgivelse, afmagt eller ophør af mulighed for
at føle omsorg, kærlighed, udholdenhed. Det
er via deres nervesystemer de komplekst trau-
matiserede børn skal udvikle sig, hvorfor de
nye omsorgspersoner skal støttes særligt. En
dansk undersøgelse har vist, at adoptivbørn
har en forholdsvist høj forekomst af sindslid-
else (Helweg-Larsen, Flachs og Kastrup 2007
s. 8), hvilket understøtter bogens budskab om
de første leveårs afgørende betydning for sund
tilknytning og udvikling samt det omhyggelige
arbejde med opbygning og reparation, når
børns hjerne er underudviklet og dertil skadet
af overgreb og svigt.

Bogen indeholder tre dele: 1) Mapping out
the Territory, 2) Clinical Applications of
Creative Therapies for Complex Trauma og
3) Complex Trauma and Creative Practice in
Education.

Det fører for vidt at omtale alle kapitler
her, dog skal det nævnes, at redaktør Joy Has-
ler har et kapitel (7.), *Healing Rhythms, Music
Therapy for Attachment and Trauma*, det

eneste om musikterapi. Kapitlet er kort men
har både beskrivelse af aktiviteter og case-
eksempler, som viser hvordan der arbejdes
med at genopbygge den hæmmede evne til
leg samt tilknytning til omsorgspersoner (s.
138 ff). Fremhæves skal også det indledende
kapitels omhyggelige redegørelse for udvik-
lings- og komplekse traumer set i relation
til PTSD og DESNOS (DSM-IV). Kapitlet
skildrer syv fænomenologisk beskrevne
inter-relaterede domæner af skade: tilknyt-
ning, biologi, affektregulering, dissociation,
adfærdsregulering, kognition og selvopfat-
telse (s. 29). Jeg vil desuden nævne kapitel
4. som skildrer tværfaglig assessment bl.a.
via et observationsskema (s. 87-89) samt
kapitel 5. som omhandler den specifikke
neurofysiologiske tilgang til psykoterapi med
traumatiserede børn, der præger bogen som
helhed. Sidstnævnte kapitel har hjælpsomme
oversigtskort mht. hvordan kompleks trau-
matisering skader udvikling af både hjerne og
krop samt relationen, fx et Trauma Tree (s.
99) og en oversigt over "How Neuro Physio-
logical Psychotherapy Reflects the Struc-
ture of the Brain and its Development" (s.
101). Andre kapitler har vigtige refleksioner
omkring sekundær traumatisering (s. 65-68),
inddragelsen af omsorgspersoner i terapien
(kap. 2-4 og de metodespecifikke kapitler
om musik-, kunst- og dramaterapi) og om
anvendelse af EMDR¹ til forstærkning af de
to hjernehalvdeles samarbejde og skift fra
limbisk til neokortikal aktivitet (kap. 9). Dette
samarbejde fremhæves også som vigtigt i
Joy Haslers kapitel om musikterapi, hvor der
arbejdes med det via fx melodi og rytme (s.
137) og trommespil med to hænder (s. 139).

Bogens redaktører og forfattere er kunst-,
musik-, drama-, bevægelses- og dansetera-

1 EMDR: Eye Movement Desensitization and Reprocessing.

peuter med lang erfaring indenfor området og tager afsæt i The National Institute for Health and Care Excellence (NICE) guideline "Children's Attachment: Attachment in Children and Young People who are Adopted from Care, in Care or at High Risk of Going into Care" (NICE 2015, s. 15).

Bogens teorigrundlag er overvejende neuroaffektivt og traumespecifikt (Herman, Van der Kolk, Perry, Ogden, Porges, Siegel) med inddragelse af psykodynamisk orienteret teori (Klein) dog med vægt på den nyere (Fonagy, Schore, Stern m.fl.). Det kan næsten undre, at Winnicots berømte bog *Play and Reality* ikke nævnes, men måske er han netop den implicit nærværende undtagelse, der bekræfter reglen: at Storbritannien er foran Danmark og vist også resten af Europa mht. udvikling og officiel anerkendelse af kunst-, lege- og psykoterapi (HCPC). Dette ses f.eks. i bogens to sidste kapitler (11. og 12.) om psykoterapeutisk behandling i (døgn)skoleregi, hvor der gives eksempler på integration af psykoterapi i en undervisning- og læringskontekst.

Flere og flere metoder eller koncepter som inddrager musik, leg og kreativitet bruges dog også her til lands, – fx Nussa, Mindspring og Familieklasser og Theraplay (se Hart 2015) – sideløbende med den generelt øgede bevidsthed om og anerkendelse af traumas indflydelse på udvikling og psykoterapi (fx Hart 2011) og dermed brug af multimodale metoder i helhedsorienterede indsatser.

Colwyn Trevarthen skriver i sit forord til bogen: "...given kind and thoughtful companionship after neglect or abuse, a child's hope for shared life can overcome hurt and recover well-being, and join with friends to contribute to a strong society" (s. 7).

Læs denne bog og bliv opmuntret til vedholdende at støtte de børn og omsorgspersoner, du møder i dit virke, så deres mulighed for at medvirke i opbygning af sind og samfund styrkes.

Referencer

- Hart, S. (red.) (2011). *Neuroaffektiv psykoterapi med børn*. Hans Reitzels Forlag.
- Hart, S. (red.) (2015). *Inklusion, leg og empati. Neuroaffektiv udvikling i børnegrupper*. Hans Reitzels Forlag.
- HCPC: the Health and Care Professions Council in UK (s. 13). <https://www.hcpc-uk.org>
- Helweg-Larsen, K., Flachs, E. M. og Kastrup, M. (2007). *Psykisk Trivsel, Psykisk Sygdom, Etniske forskelle blandt unge i Danmark. En undersøgelse baseret på register- og interview-data om omfang og karakter af psykisk sygdom og psykisk trivsel blandt unge med dansk baggrund, indvandrere og efterkommere af indvandrere*. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.
- Jacobsen, S. L. and Thompson, G. (2017). *Music Therapy with Families. Therapeutic Approaches and Theoretical Perspectives*. Jessica Kingsley Publishers.
- Johansen, M.-L., Mouritzen, T. og Montgomery, E. (2010). *Mod en fælles indsats. Netværksarbejde til forebyggelse af ungdomskriminalitet i traumatiserede flygtningefamilier*. Rehabiliterings- og Forskningscentret for torturofre.